

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk fejében kapják

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI
 ≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ“ NEK KÖZLÖNYE ≡
 BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11—13. SZ. TELEFON 85—12

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel
 ..... kérjük is .....
 Megjelenik egyszer havonként
 Előfizetési ára 1 évre 2 korona

A földmivelésügyi miniszter ur és a székesfővárosi helyi állatvédelem.

Az Országos Állatvédő Egyesület tudvalevőleg kérte a székesfőváros tanácsát, hogy a helyi állatvédő állapotok javítása érdekében, az államrendőrség főkapitányának közbenjöttével és az egyesület meghallgatásával értekezletet hívjon egybe. Az egyesület kérelmére a földmivelésügyi miniszter ur 1912. évi április hó 21-én 17516/XI. 3. 1912. szám alatt Budapest székesfőváros t. tanácsához a következő leiratot intézte:

Az Országos Állatvédő Egyesületnek folyó évi február hó 14-én 184. szám alatt hozzám intézett felterjesztéséből arról értesültem, hogy az egyesület mult évi december hó 28-án 23. szám alatt kelt előterjesztésével a t. tanácsot arra kérte, hogy a közigazgatás, az államrendőrség és az állatvédő egyesület képviselőiből értekezlet egybehívását szíveskedjék kezdeményezni az állatvédelem javítása érdekében megfelelő szabályrendelet-tervezet kidolgozása végett. Egyidejűleg csatolta az általa evégből készített ama javaslatot, melyet az értekezlet tárgyalásainak alapjául szánt.

Utalással az állatvédelem sérelmei és orvoslása tárgyában ez évi február hó 1-én 887. eln. szám alatt kiadott rendeletemre és szem előtt tartva az állatvédelemnek ugy társadalmi, mint közgazdasági szempontból egyaránt fontos érdekeit, az állatvédelem terén kiváló buzgalommal tevékenykedő Országos Állatvédő Egyesület ezen eszméjét a magam részéről is melegen ajánlom a t. tanács szíves figyelmébe, megjegyezvén, hogy az üdvös cél érdekében az értekezleten magamat képviseltetni is hajlandó vagyok.

Ehez képest kérem, szíveskedjék az értekezlet helyét és idejét velem közölni. Gróf Serényi s. k.

A budapesti állatkert.

Mikorra folyóiratunk jelen száma tisztelt olvasóink kezébe kerül, a budapesti új állatkert kapui megnyílnak a közönség előtt.

Az állatkerteket az állatvédők azok közé az intézmények közé sorozzák, melyek az ügy érdekeivel ellentétben állanak, mint pl. az állatseregletek, a cirkuszok stb., melyek az állatokat szabadságuktól és természetes életviszonyaiktól megfosztják. Az újabb időben az állat-

tertek berendezése körül egy teljesen új rendszer érvényesül, mely Hagenbeck, a híres német állatkereskedő nevéhez van fűzve és mely abból áll, hogy az állatoknak minél szabadabb mozgást engednek oly környezetben, mely a lehetőségig hű mása az állat természetes otthonának.

Ez új rendszer alkalmazása kivetkőztette az állatkerteket az eddigi vasketreces, állatseregletszerű jellegből és azokból természetrajzi tanulmányra irányuló intézményeket teremtett. Önként érthető, hogy ennek az iránynak alkalmazása a természet minden ágazatába nyúló tudást, megfigyelést, a térben való bőkezűséget és a környezet kialakításában jelentékeny anyagi áldozatokat igényel.

Mindezek a tényezők teljes mértékben érvényesültek az új budapesti állatkertnél, mely szintén az új, tudományos iránynak hódol és melyet a székesfőváros elismerésre méltó anyagi áldozattal, kiváló szakemberek munkájának támogatásával létesített.

Az Országos Állatvédő Egyesület dr. Lendl Adolfnak, az állatkert igazgatójának, a budapesti állatkertről szóló rövid ismertetését külön lenyomatban is kiadta és a füzetkét lapunk olvasóinak kívánatra díj nélkül megküldi.

A természetbarát és állatkedvelő örömmel fogja szemlélni itt az állatokat, melyek látszólag teljesen szabadon járnak-kelnek egy természetű, mondhatni művészetileg is szép milieu-ben.

De az állatvédő már rövid megfigyelés után is csakhamar fogja tapasztalni azt, hogy az állatok körül alkalmazott egyének mind arra vannak ugyszólván „beállítva“, hogy az állatokkal nem csak hogy ember-ségesen bánjanak, de azokat szelidekké, kezesekké tegyék következetes, türelmes, okos érintkezés útján. Volt alkalom tapasztalni, hogy az állatok őrei és ápolói bizonyos ambíciót helyeznek abba, hogy jó magyar nevekké elnevezett állataik az első szóra megértsek, mit kívánnak tőlük és hajtsanak a jó szóra.

És ez az a pont, mely jelen sorok írására sarkalt. Az a szép, idillikusnak mondható viszony, melyet a humánus vezetőség a budapesti állatkertben ember és állat közt inaugurált, csak úgy és akkor tartható fenn és fejleszhető, ha a közönség valódi műveltséggel tartózkodik az állatok ingerlésétől, bántalmazásától!

Itt nyílik szép és hálás alkalom arra, hogy az Országos Állatvédő Egyesület tagjai állatvédő misszió-

juk szellemében cselekedjenek és ismerőseik körében is oda hassanak, hogy közönségünk érje be az állatokban való gyönyörködéssel és óvakodjék minden az állatok rovására eső tréfáktól és virtusoktól. Hagenbecknek, aki saját stellingeni világhírű állatkertjének alkotásáról ismeretes, egy mondását idézik, mely szerint „az állatkert legnagyobb veszedelme a közönség“.

Legyenek egyesületünk nemesen gondolkodó tagjai főtenyezői annak a szeretetnek, melyet székesfővárosunk emez egyik legszebb intézménye, az új állatkert megérdemel és legyen a közönség magaviselete az állatokkal szemben állandóan oly művelt és emberséges, mely emberi voltunkhoz méltó.

Ha így lesz, akkor nemcsak a kontinens egyik legkitünőbbben berendezett állatkertjével, de legelőkelőbb látogató közönségével is lesz módunk dicsekedhetni.

Máday Izidor.

A hazai állatvédelmi ügy fellendülése és ebben a főbb tényezők.

(Az O. Á. V. E. 30 éves fennállása alkalmából.)

Az immár 30 esztendő óta működő országos állatvédő egyesület kimutathatólag nagy és érdemes munkát végzett az ország állatvédelmi ügyének hovatovább való fejlesztésében a múltban is, de a közelmúltban és a jelenben kifejtett működése messze tulszárnyalja az előzőt.

Érdemes utánanézni és nyilvánosan feltárni azt, hogy — eltekintve is egyelőre vezetősége fáradhatatlan, önzetlen és lelkes munkálkodásától — körülbelül mik és kik voltak azok a tényezők, amelyek a mutatkozó nagyszabású eredményeket életrekelni, tetetőltetni segítették.

Lássuk elsőben is az eredményeket, itt egészen rövid vonásokkal előadva.

Az országos állatvédő egyesület újabb időben az országban szerteszét vidéki egyesületek keletkezését tette lehetővé erkölcsi és anyagi támogatással s azokat az egyesületeket országos szövetségben egyesítette. Még nem elég hatalmas, de igen számottevő küzdő sereg tör már tehát eképen országszerte az állatsanyargatások, kinzások, hasznosállatpusztítások ellen, bár lassan haladó, de szép és a jövőre is biztató sikerrel.

Az országos állatvédő egyesület újabbban, a most tani vezetőség alatt, további két oly intézményt kreált még, amely nemkülönben a hazai állatvédelem szolgálatában áll. Az egyik az u. n. „Ifjúsági Madárvédő Liga“. Százazeit a gyermeknépségeknek viszi be ezzel az állatvédelem szolgálatába s nemesíti egyben a gyermekek lelkületét, hogy eként a jövőndő embergeneráció ily irányban emberségesebbé alakulhasson.

Másik intézménye a „Madarak és Fák napja“. Az iskolásgyermekek e majálisszerű évi ünnepélyének célja az állat- és növényvilágnak a gyermekekkel való megismertetése, megszerettetése, megbecsültetése, hogy lelkületükben eként is gazdagodva és nemesbülve léphessenek majd be az emberséges emberek sorába.

Az országos állatvédő egyesületet e nemes törekvéseiben dicséretreméltóan támogatják mindennekelőtt és közvetlenül az ország tanszemélyzete, a tanfelügyelőségektől kezdve az elemi iskolákon át a tanítóképző iskolákig. Hogy milyen eredménnyel, azt mutatja az, hogy a múlt évben jelentékenyen több helyen tartották meg a „Madarak és Fák napját“, s hogy az Ifjúsági Madárvédő Ligába ma mintegy 300.000 gyermek tartozik.

Az országos állatvédő egyesület ugyancsak a gyermekvilágot a növény- és állatvédelemmel megnyerendő „Gyermek-Naptár“ címen sok képpel illusztrált évkönyvecskét ad ki és terjeszt példányonként 10 fillér áron. Ebből pl. az idén 127.000 példány kelt el az utolsó darabig.

Rendelkezésére bocsát a közönségnek állatvédelmi tartalmu falitáblákat, hasonló tartalmu röpiratokat, füzeteket, könyveket — ingyen, vagy egyeseket rendkívül jutányos áron; kiad 7000-et meghaladó példányban „Állatvédelem“ címen egy havi közlönyt, tagjainak ingyen, nem tagoknak 2 korona előfizetésért.

Fentart székházában egy állatmenedékházat, sérült állatok szállítására pedig mentőkocsit, alkalmaz cirkáló felügyelőket a helyi állatkinzások lehető megakadályozására és illetőleg feljelentésére.

Előző időkbén a helyi és vidéki illetékes hatóságok keveset tettek az állatvédelem s illetőleg a szóbanforgó egyesület érdekében, de amióta tapasztalják, hogy a kormányhatóság, névszerint és különösen a m. kir. földművelésügyi és valias- és közoktatásügyi miniszterek a legnagyobb jóakarattal és áldozatkészséggel karolták fel és istápolják ezt az ügyet: maguk is örvendetesen felmelegedtek irányában.

Hát ez kell! Tudjuk a múltból, hogy a mig az illetékes kormányhatalom és egyéb segítő faktor megszabbbmenően nem hatott segítőleg erre a közérdekben önzetlenül munkálkodó egyesületre, addig pusztán nem nagy summájú alaptőkéjének kamataira és a csekély tagdíjakra támaszkodva töltötte be misszióját, bizony csak szerény mértékig.

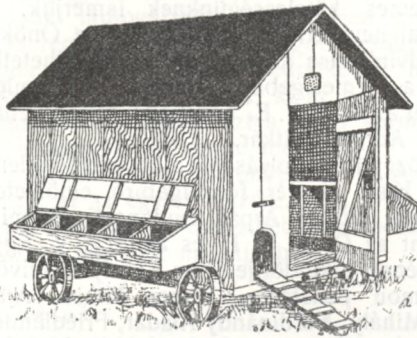
A mai fellendülés, a fényes eredmények tehát köszönhetőek az államhatalom erkölcsi és anyagi támogatásának és az egyesület újabbkori derék vezetőségének.

1912. évi március hó 19-én volt 30-ik évfordulója annak, hogy ez az egyesület felettén szerény körülmények között megalakult. Az állatvédelemnek minden barátja bizonyára szívesen és örömmel üdvözli e jubiláris alkalomból az egyesület vezetőségét, azon férfiakat, akiknek az egyesület ezen felvirágoztatásában a legjelentékenyebb részük volt.

Egy régi tag.

Tyukszekér és tyuklegelő.

Ez alatt a cím alatt érdekes közleményt hoz az „Unser Gefiedertes Volk“ c. folyóirat. Schneider gazdasági felügyelő (Kleeberg) azt írja, hogy az ő tyukállománya már évek óta április elejétől november végéig szakadatlanul künn a legelőkön és tarlókon tanyázik, ahol maguk keresik élelmüket. Szállásul négykerektű tyukszekér szolgál, ahol éjjeli tanyájuk van és ahol

tojnak és tojásaikat kiköltik. A kijárat automatikus csapóajtóból áll, melyet a tyukok belülről maguk képesek kinyitni, míg kívülről az ajtó egyáltalában ki nem nyitható. A szekér szerkezetében alkalmas homokfürdő mellett megvan a kellő védelem a nap, zord időjárás és ragadozók ellen is.

A szekeret minden héten más helyre vontattatja. A tyukok rendszerint semmi külön eleséget nem kapnak, kivéve, midőn hűvös és száraz időjárás esetében kevés táplálékot (rovart, féregfélét) találnak. A szemesgabonák aratása után a szekerek a tarlókra lesznek vontatva, hol a tyukok csakhamar meghiznak. Egy szekér 50—75 tyuk szállására alkalmas és egy tyuk után nyaranként átlag 80—100 tojásra lehet számítani anélkül, hogy elesésre költött volna. Schneider szerint a tyukok ezenfelül az ártalmas férgek és bogarak légióinak irtásával is tesznek hasznót. A szekér tyukjainak téli szállásul is szolgál és így a tyukólat pótolja. Hasonló szerkezetű u. n. vándor-ólakat már hazánkban is használnak.

—d—

Egyesületi és szövetségi hírek.

Az O. Á. V. E. választmányának és a M. Á. V. E. Sz. végrehajtóbizottságának ülése.

Jelen voltak: Máday Izidor elnöklete alatt Grimm Gusztáv alelnök, Monostori Károly főtitkár, Dr. Stern Adolf ellenőr, Hänsler Károly h. titkár, Fodor Árpád sz. titkár, Benkes Ferenczné, Grimm Gusztávné, özv. Péntek Gáspárné, özv. Schmidt Miklósné, dr. Simay Aladárné, özv. Treszler Károlyné, Bartos Hugó, Fein Dávid, Fenyvessy Adolf, dr. Jellinek Ede, dr. Rajič

Dusán, Szeőke Béla vál. tagok. Kimentette magát: K. Nagy Sándor tb. elnök, Kakass Kálmán vál. tag, Marosi József Esztergomból és Monostori Margit vál. tag.

1. Elnök mindenekelőtt kijelentette, hogy a jelen rövid határidővel egybehívott ülést az tette szükségessé, hogy az O. Á. V. E.-nek a közgyűlés elé terjesztendő 1912. évi költségvetése előzetesen tárgyalassék. Elnök felkéri a jegyzőkönyv hitelesítésére Fenyvessy Adolf és dr. Rajič Dusán urakat. Bejelenti, hogy K. Nagy Sándor tb. elnök családjában felmerült súlyos betegségi eset miatt távolmaradását kimentette. Elnök továbbá bejelentette, hogy Győrött és Debrecenben új állatvédő egyesületek alakultak. Az előbbi alakuló közgyűlésén Chermel István alelnök, az utóbbin Fodor Árpád titkár tartottak előadást. A győri egyesület elnökségét Goda Béla főispán, a debrecenit Baltazár Dezső ref. püspök vállalták el. Az ülés mindkét egyesületet örömmel üdvözlö.

Napirend előtt főtitkár, mint az állatmenedékház állategészségügyi felügyelője jelentést tesz, hogy az állatmenedékházba gyermekek behoztak egy állítólag gazdátlan kutyát, hogy afelett belátásunk szerint rendelkezünk. A főtitkár a kutyát a rendes gyakorlat szerint elkülönítette, de mivel gyanusnak mutatkozott, a gyepmesteri telepre szállította, ahol tényleg az ebdűh jelenségei mutatkoztak az állaton. Kiderült egyuttal az is, hogy a szóbanforgó eb azon a telken, ahol gazdátlanul tartózkodott, ahonnan menházunkba küldték, két egyént megharapott, akik azután a Pasteur-intézetben kezelés alá kerültek. A főtitkár nyomban jelentést tett az előjárásnál és a menházban levő — véletlenül kevés számu — kutyá kiirtás végett a gyepmesteri telepre szállítottat.

Ennek az esetnek bejelentése folyamán főtitkár azt az indítványt tette, hogy a menedékházba gazdátlan kutyák egyáltalán fel ne vétessenek.

Fenyvessy, Bartos, Simayné, Treszlerné, Hänszler, Fein, Jellinek, Grimm, továbbá az elnök és főtitkár hozzászólása után a választmány abban állapodik meg, hogy az állatmenház kezelésében az eddigi gyakorlat tartandó fenn és az esetleg szükséges módosítások tárgyalása végett a menedékház ügye egy külön ülés napirendjére tűzendő.

2. Főtitkár bemutatta és felolvasta gróf Serényi földmivelésügyi miniszter urnak a székesfőváros tanácsához intézett leiratát, melyben az O. Á. V. E.-nek abbéli kérelmét, hogy a helyi állatvédelmi állapotok javítása érdekében értekezletet hívjon egybe, helyesli és kijelenti, hogy ez értekezleten magát képviseltetni kívánja.

Az ülés nagy örömmel és köszönettel vesztudomást a leiratról és annak a közlönyben leendő közzétételét rendeli el.

3. Az O. Á. V. E. 1912. évi költségvetését, pénztáros, titkár bemutatja, mely 39,563 35 K pénzforgalmat és 83,35 K egyenleget tüntet fel.

Észrevétel nélkül elfogadtatik.

4. Főtitkár előadja, hogy a Sárosvármegyei Állat- és Madárvédő Egyesület a központhoz leküldötte egyik buzgó tagjának Ehlers Hektornak abbéli indítványát, hogy az állatvédelem érdekei országos törvénnyel

biztosíttassanak. Felolvastatik az elnökség által tervezett válasz, mely odairányul, hogy egy külön országos törvény alkotásának nehézségeivel szemben az O. Á. V. E. lépéseket tett és tegyen abban az irányban, hogy az állatvédelem érdekei a tervben levő új állategészségügyi törvény keretén belül olyformán találjon megoldást, hogy az állatok kinzása az állategészségügyi törvénybe ütköző kihágásnak minősíttessék és az állatkinzások fogalma alá tartozó cselekmények végrehajtási rendellel állapíttassanak meg és valamennyi törvényhatóság állatvédő szabályrendeletek alkotására köteleztessék.

Bartos és Jellinek hozzászólása után a tervezet egész terjedelmében elfogadtatott.

5. A Szegedi Állatvédő Egyesület a földmivélségi miniszter urhoz intézett kérvényét az O. Á. V. E.-hez küldötte a miniszter urhoz való juttatás végett, mely kérvényben tüzetesen indokolván a lószerszámok szemellenzőjének káros voltát, arra kéri a miniszter urat, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület útján hatna oda, hogy a gazdák a szemellenzők használatát mellőzzék.

Bartos és az elnök hozzászólása után a választmány elsatározza, hogy a kérvényt pártolólag terjeszti fel a földmivélségi miniszter urhoz.

6. A szövetség titkára előterjeszti a Pozsonyi Állatvédő Egyesület abbeli megkeresését, hogy 40—60 oly tagja számára, akik német anyanyelvük miatt a magyar nyelvű szövetségi közlönyt megérteni nem képesek, kaphatnának-e német nyelvű szaklapot? Az O. Á. V. E. elnöksége több németországi állatvédő egyesülettel érintkezésbe lépett abból a célból, vajjon készek volnának-e folyóirataikat a megfelelő példányszámban és körülbelül ugyanabban az árban átengedni, melyen az O. Á. V. E. a szövetségi közlönyt a szövetséges egyesületek tagjainak juttatja? Három németországi egyesület részéről megfelelő kedvező válasz érkezett, melyek alapján az elnökség a további teendőkkel megbízandó lenne.

Mivel érdekünkben áll, hogy német anyanyelvű tagjaink is hozzánk csatlakozzanak és az állatvédelem munkáivá szegődjenek, meg kell kísérelnünk azt is, hogy tagdíjilletmény fejében ugymint a magyar anyanyelvűek egy szaklapot kaphassanak. A kivitelt nézve megjegyzendő, hogy a német egyesületekhez a kérdés oly értelemben történt, hogy folyóiratuk egy csomagban az illető egyesületnek, nem pedig az egyes tagok címére küldessék meg. A választmány Jellinek bíró ur hozzászólása és elnök felvilágosítása után az előterjesztést elfogadta.

7. Végül a választmány az „Élő állatok élve boncolása ellen küzdő egyesület“ elnökségének két rendbeli levelét és az azokra adandó válasz tervezetét tárgyalta. Simayné urnő, Jellinek és Rajič urak hozzászólása után az előterjesztés elfogadtatott.

Több tárgy nem lévén, az elnök az ülést bezárta.

A Szentgotthárdi Állatvédő Egyesület április hó 8-án tartotta közgyűlését, mely egyúttal az egyesület 10 évi fennállásának ünneplésére volt szánva. Ebből az alkalomból az Országos Állatvédő Egyesület a következő átiratot intézte az egyesülethez: Igen tisztelt

Elnökség! Vettük az egyesület folyó hó 8-án tartandó jubiláris közgyűlésre szóló meghívót és köszönetünket nyilváníttuk szíves meghívásukért.

A közgyűlésre egyesületünk képviselőjében Fodor Árpád főgimnáziumi tanár urat, a M. Á. V. E. Sz. titkárát kértük fel azzal, hogy egyesületünk nevében a Szentgotthárdi Egyesületnek 10 éves fennállása alkalmából példás ügyszeretettel teljes és szép sikerekkel járó működéséért az ügy nevében meleg elismerésünket és legjobb kívánatainkat tolmácsolja.

Kellemes kötelességünknek ismerjük, hogy ez alkalommal nevezett képviselőnknek az Önök egyesületének felvirágzása körül szerzett elévülhetetlen érdemeiről is a legmelegebb méltatással megemlékezzünk. Tisztelettel az O. Á. V. E. nevében: *Máday Izidor* elnök, *Monostori Károly* főtitkár.

A közgyűlés lefolyásáról a következő jelentés szól:

Dr. Kiss Elemér főszolgabíró elnöklete mellett jelen voltak: Fodor Árpád budapesti állami főgimn. tanár, mint az O. Á. V. E. és az O. Á. V. Egyesületek Szövetségének kiküldöttje, Pum Károly ügyvivő-alelnök, Balog Simon pénztáros, Huber Miksa, Ajkai Jenő, Dingesz Mihály, Ferdinándy Aladár, Friedländer Solon, Götzl Károly, Hanusch Ottó, Jaindl József, Molnár Gyula, Schmidl Béla, Sperner Anselm, Tóth József, Vég Gyula, Vértes Márton, Szabó István, Totterer Béla, Urveis József.

Az elnök ékes beszéddel nyitotta meg a gyűlést, mely igen nagy tetszést aratott, de melyet helyszüke miatt legnagyobb sajnálatunkra nem közölhetünk.

Ezután Fodor Árpád szövetségi titkár üdvözölte az egyesületet az Országos Állatvédő Egyesület és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének képviselőjében.

Pum Károly ügyvivő-alelnök a titkár távollétében adta elő az évi jelentést, melyből a következőket emeljük ki:

A tagok száma: 309. Ebből 12 tiszteletbeli tag, 9 alapító, 17 csoporttag, 4 családtag, 153 helybeli, 114 vidéki rendes tag.

A szomorú gyászból is kijutott egyeletünknek. Vajda Ödön Pál zirci apát halálával vednökünket veszítettük el, emlékét jegyzőkönyvileg kegyeletesen megörökítettük. Helybeli és vidéki tagjaink sorából özv. Philipp Miksáné, dr. Wiener Károly és Mentsik Károly tagokat ragadta el a korai halál.

Az év folyamán 38 drb fészekodut akasztottunk ki. Az egylet fennállása óta 712 darabot alkalmaztunk.

Évközben 80 drb fészekodut és 50 kgr. madárkalácsot hozattunk a debreceni első magyar fészekodugyártól.

Az egylet vezetősége 360 darab ismeretterjesztő füzetet, iratkát és könyvet osztott ki Szombathely, Gyanafalva, Tóka és Sámfalva érdeklődő közönsége körében.

Évi jelentésünket 500 példányban nyomattuk ki.

A „Szentgotthárd“ c. helyi lapban az „Állatvédelem“ c. állandó rovatot alelnök és titkár vezették.

200 drb gyermeknaptárt osztottunk ki a tanulóifjúság körében.

A főgimnázium Önképzőkörében kitzűzött 20 kor. pályadíjat Vértés Ármin főgimn. tanuló nyerte el.

Az O. Á. E.-től 30 drb falitáblát, 4 drb naptárt és 2 drb évkönyvet, valamint 1000 drb németnyelvű iratkát, a berlini állatvédő egyesülettől 6 drb füzetet a földmívelésügyi miniszteriumtól 5 drb folyóiratot kaptunk.

A szentgotthárdi takarékpénztár 20 K-t, a gyanafalvi takarékpénztár 10 K-t ajándékozott egyletünknek.

Az elnökség taggyűjtőveket küldött szét, különösen a körjegyzők körében, akiket a nemes cél megvalósításának támogatására körlevélben hívott fel. A gyűjtés 33 rendes és 2 csoporttagot eredményezett.

Vajda Ödön, az egylet védnökének halála felett érzett őszinte részvétét fejezte ki az egylet a gyászba borult cisztercita rendnek, ezt a rend kormányzó perjele szép szavakban köszönte meg.

Védnökünk halála alkalmával az O. Á. E. is részvétét fejezte ki az egylet részére.

Balog Simon, az egyesület pénztárosa a következő pénztári jelentést mutatja be:

Bevétel:

Pénztári maradvány 1910. évről	580 K 48 f.
Kamat betétek után	52 „ 26 „
Tagsági díjak 1911. előtti évekről	76 „ — „
1911. évi tagsági díjakból	457 „ — „
Gyanafalvi takarékpénztártól	10 „ — „
Szentgotthárdi takarékpénztártól	20 „ — „
Fenyves Károly őrihodosi tanítótól	2 „ 92 „
Összesen	1168 K 66 f.

Kiadás:

Pályamunkákért	20 K — f.
Debreceni fészekodugyárnak odvakért és *madárkalácsért	128 „ 40 „
Erre vasuti díj- és szállításért	19 „ 92 „
Szövetségi nagygyűlés	50 „ — „
Pénzbeszedőnek	11 „ — „
Állatvédelmi lap	128 „ 40 „
200 drb gyermeknaptár	18 „ 14 „
Káros madarak tojásaiért	25 „ 52 „
Wellisch Béla számlája	108 „ 59 „
Egyéb kiadások	35 „ 22 „
Összesen	545 K 19 f.

Bevétel	1168 K 66 f.
Kiadás	545 „ 19 „
Pénzmaradvány	623 K 47 f.

A számvizsgáló kizottság nevében Huber Miksa jelenti, hogy a mérleg a részletes számadás adataival megegyezvén, hitelesítettet. Erre a közgyűlés megadja a pénztárosnak a fölmentvényt.

Majd az 1912. évi költségvetést terjesztette elő a pénztáros. Ez a következő:

Bevétel:

1911. évi bevehető hátralékok	130 K
1912. „ tagsági díjak	550 „
1912. „ kamatok	25 „
Adományok	30 „
Összesen	735 K

Kiadás:

Jutalmak	30 K
Tojások beváltására	20 „
Pénzbeszedő	20 „
Állatvédelmi lap	140 „
Gyermeknaptár	30 „
Madáretetek	40 „
Odvak	60 „
Postaköltségek	25 „
Nyomatvány	80 „
Etető-asztalok	15 „
Pályázati díj	20 „
Ismeretterjesztő előadások	10 „
Madáretető küldönc	5 „
Egyéb költségek	10 „
Összesen	505 K

A költségvetést a közgyűlés egyhangulag elfogadta. Elnök felkérésére következett Fodor Árpád tanár előadása, ki az egylet 10 éves történetét állította össze és olvasta fel. (Őszintén sajnáljuk, hogy az emlékiratot térszűke miatt nem közölhetjük, azonban a Szentgotthárdi egyesületnek 1911-ről szóló jelentése diszes kis füzetben megjelent és ebben az emlékirat egész terjedelmében közöltek. Ugy tudjuk, hogy ezt a füzetet érdeklődőknek kívánatra szívesen megküldik.)

Elnök indítványára a gondosan és a legkisebb mozzanatra is kiterjedő tíz éves történet megírásáért és lelkes előadásáért a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mondott Fodor Árpád tanárnak s megválasztotta örökös tiszteletbeli tagjául.

Hontvármegyei állat- (és madár)-védő egyesület
Ipolyságon 1912. évi április 20-án tartott rendes évi közgyűlése. Jelen voltak: B. Szokolai Alajos elnök, Bolgár István titkár-jegyző, Árvai József pénztáros, Engelhardt Mihály, dr. Himmler Sándor, Kallós László, dr. Holló József, dr. Dabis Antal, Rác Pál, b. Berkó István, Somogyi Béla, Herczeg József, Fábán Gyula, Draskóczy Jenő alelnök, Draskóczy Jenőné, dr. Komáromy Ferencz, Hederváry Lajos, Marek Károly, Csupor István, stb.

B. Szokolai Alajos elnök a megjelentek szívélyes üdvözlése után az ülést megnyitja, indítványára a közgyűlés a jegyzőkönyv hitelesítésével Totovich Kálmán és dr. Holló József tagokat bizza meg.

Elnök fölhívására Bolgár István titkár-jegyző bemutatja az egyesület választmányának f. évi március hó 2-án a közgyűlés előkészítése tárgyában tartott ülése jegyzőkönyvét, mely szerint Árvai József pénztárnok bemutatja az 1911. évi számadást, mely 328

kor. 01 fillér bevétellel szemben 222 kor. 77 fill. kiadást mutat fel, s így 105 kor. 24 fill. maradvánnyal zárult, mely 1912. évre áthozatott. A számvizsgálóbizottság jelentése alapján a közgyűlés a felmentvényt megadja.

Bolgár István titkár jelentéséből kiemeljük a következőket:

Rendes tagok közé beléptek Bartók Ernő kereskedő, Bucskó István vendéglős, Cziráky Etelka tanítónő, Csupor István főispáni titkár, Gállosi Soma p. ü. számellenőr, dr. Himmler Sándor orvos, Salkovszky Jenő szigorló jogász, ipolysági lakosok.

Dr. Plechló Jenő, az egyesület ügyésze elhalálozott. A fiatal, szép tehetségű ügyvéd halála, ki előtt nagy reményekre jogosító jövő állott, általános részvételt keltett.

A madárvédelemre a lefolyt tél eléggé kedvező volt, csak alig pár napig takarta el az ételmezt vastag hótakaró s hosszantartó nagy fagyok sem voltak, ennek tulajdonítható, hogy a hasznos madarak csak kisebb számban mutatkoztak a lakott helyeken, amelyek azonban a városba látogattak, jól jártak, mert Ipolyságon a tagok tulnyomó része ételmezt hintett nekik.

A hasznos madarak törrel szokásos összefogódása elleni intézkedést a járási főszolgabírák és Korpóna város rendőrkapitánya megtették.

Az ipolysági állami polgári iskola igazgatójának két darab ablakétetőt, Hirsch Károly ki. púp. igazgatónak és Hegyesi Rózi polg. isk. tanítónőnek egy-egy ablakétetőt adományoztunk.

A Gyermeknaptárakból 487 darabot osztottunk szét az iskolák között.

A földmiv. miniszter ur a lókinzás ellen rendeletet bocsájtott ki, melyet a Honti Lapok, Nógrád-Honti Híradó és a Honti Tanügy című lapokban közzétettünk.

A Hontmegyei Népbank Rt. az egyesület céljaira 20 koronát adományozott.

A mult közgyűlésen elhatározott Sylvester-estét megtartottuk, a közönségnek gazdag műsorral cabarét rendeztünk. Ezen igen nagyszámu és díszes közönség jelent meg. A bevétel 937 kor. 01 fill., kiadás 660 kor. 82 fill., a maradvány 276 kor. 19 fillér volt.

Hogy a közönség nagy számához mérten ily kevés volt a tiszta haszon, annak oka az, hogy a helyárok aránylag igen csekély összegben voltak megszabva.

E jelentést tudomásul vették, egyben javasolták, hogy a választmány a Hontmegyei Népbanknak köszönetet szavazzon és az elhalt dr. Plechló ügyész helyett a közgyűlésnek dr. Holló Józsefet ajánlja megválasztásra.

A választmány e jelentését a közgyűlés helyeslőleg tudomásul vette.

A közgyűlés az egyesület működéséről szóló ezen jelentést hozzászólás nélkül tudomásul vette.

Dr. Plechló Jenő egyesületi ügyész elhalálása felett jegyzőkönyvi részvételt nyilvánította.

A Hontmegyei Népbanknak az egyesület részére tett 20 kor. adományaért köszönetet szavazott.

A bemutatott 1911. évi számadásokat a közgyűlés egyhangulag elfogadta és Árvai József pénztárnoknak a felmentvényt megadta.

A közgyűlés a megüresedett ügyészi tisztségre a választmány javaslatához képest közfelkiáltással egyhangulag dr. Holló József ipolysági ügyvédet megválasztotta.

Bolgár István titkár indítványára Kuliszky Ernő kir. tanácsos tanfelügyelőnek köszönetet szavazott az iskolák látogatásai alkalmával a madárvédelem és az állatvédelem falitáblák terjesztéseért s ennek tolmácsolásával az elnökséget megbizta.

Dr. Dabis Antal előadta, hogy a város szélén levő madáretetőket a hasznos madarak hasonlíthatlanul nagyobb számmal keresik fel, mint a város közepében levő etetőket, a város szélén levő egyes etetőkön ilykép nagyobb mennyiségű madáreledel fogy el naponta. Nehogy az ezzel járó kiadás bárkit a madarak etetésétől visszatartsa, javasolja, hogy az egyesület a télen szerezzen be madáreledelt és azt a tagok között beszerzési áron, vagy aki kívánja, ingyen ossza szét.

Ezzel kapcsolatosan, hogy az egyesület az ezzel járó kiadásokat fedezni képes legyen, javasolta, hogy az egyesület miként a mult évben, most is rendezzen majálist, valamint a Sylvester-estélyt is már most foglalja le magának, az elnökséget bizza meg a vigalmibizottság összeállításával és a további szükséges intézkedések megtételével.

A közgyűlés a javaslatokat egyhangulag határozattá emelte és azután elnök a közgyűlést a tagok sürti éljenzése közepette berekesztette.

A vassvári állatvédő egyesület 1911. évi működéséről Benda László az egyesület titkára többek közt a következőket jelentette:

A lefolyt 1911. év egyesületünk életében a második.

Tevékenységünk két irányban érvényesült: védelmeztük az állatokat általában, a hasznos háziállatokat pedig és az éneklő madarakat különösbbe a bántalmazás és okatlan kinzás ellen, másodsorban gondoskodtunk az éneklő madarak elszaporításáról.

A védelmet illetőleg, — közönségünk dicséretére legyen mondva, — a közbelépésre csak kevésszer volt szükség. A magyar népnek különben is egyik főjellemonása a jószívűség s az okos, józan gondolkodás. Mind a kettő egyaránt tiltja neki, hogy a védtelen állatot, mely az ő hatalmának ugyszólván teljesen ki van szolgáltatva, bántalmazza.

Pl. a madárvédelemre térve, megállapítható, hogy szereti a magyar ember a madarakat! Hogy is ne szeretne, mikor látja, hogy mily buzgón segíti őt a veritékes munkában, mikor a szántó gazda után lépegetve a frissen hasadt barázdában, szedegeti a fölforgatott pajort, férget, meg mi egyebet, ami mind a veritékes munka gyümölcse éhes.

Örömmel jelenthetem erre vonatkozólag, hogy ugy jelenlegi, mint az elmúlt télen is, a város területén 83 helyen folyt rendszeres téli etetés, legnagyobb részben magánházaknál elhelyezett etető asztalkákon. Ugyancsak magánkertekben s erre a célra alkalmas egyéb területeken eddigelé mintegy 350 darab fészek-odu van kihelyezve. Részint az elpusztultak pótlására, részint szaporítás céljából még a tél folyamán 100—150 darabot szándékozunk kihelyezni.

Ugy a kialakított odvak gondozását, mint téli etetést gyermekeink látják el nagy gonddal és szeretettel, miáltal leszoknak a szivet durvító állatkinzásról, lelkük a szép és jó iránt fogékonyabbá válik, vagyis erkölcsileg nemesebbé válnak: s ez az állatvédelem másik felbecsülhetetlen haszna.

Hogy az állatvilágot a gyermek előtt még rokonszenvesebbé tegyük, az Országos Állatvédő Egyesület-től kiadott gyermeknaptárakat osztottunk ki közöttük 225 darabot, melynek mulattató és tanulságos cikkeiből felnőttek is merithetnek egyszerűet és okulást.

Az állatvédelem terjesztésére az orsz. Központtól alkalmas falitáblákat kaptunk, melyeket az iskolákban függesztettünk ki s a városban 2 helyen nagy üveges asztal-etetőket állítottunk.

Egyesületünk bszervezetét illetőleg jelenthetem, hogy jelenleg egyesületi tagjaink száma 45. Bizony minden érdeklődés mellett is csekély szám ahhoz, hogy valami jelentősebb, nagyobbbszerű eredményt tudjunk elérni. Nem azt akarom ezzel mondani, mintha nem tettünk volna meg minden tőlünk telhetőt, hanem azt, hogy mindazt amit tettünk, nagyobb arányokban tehattuk volna nagyobb taglétszám mellett.

Örömmel jelenthetem erre vonatkozólag, hogy az idei év folyamán egyesületünk népszerűségében mit sem veszített, sőt nyert, mennyiben közönségünk mindinkább felismeri közgazdaságilag fontos, egyénileg pedig nemes törekvéseinket, minek legbiztosabb jele, hogy idei felhívásomra 20 új tag jelentkezett, úgy hogy a tagok jelenlegi száma 67.

Végül nem mulaszthatom el, hogy egyesületünk nevében hálás köszönetet mondjak helybeli pénztéteinknek s Vasvár községnek ama számottevő anyagi segélyért, amelyben bennünket a múltban részesítettek, a jövőre nézve pedig részesíteni kilátásba helyeztek. Köszönettel tartozunk a központnak, hogy a szövetségi díjat személyenkint 50 fillerre redukálva, szintén hozzájárult anyagi erőnk gyarapításához.

A Pozsonyi Állat- és Madárvédő Egyesület március 16-án tartotta közgyűlését, mely iránt nagy volt az érdeklődés. Az egyesület 4 év óta mintegy 400 fészek-odut és 50 madáretető házikót helyezett el. A közgyűlést Hornyánszky Aladár teológiai tanár alelnök vezette. Jelen voltak: Adamick Károly, Baán József és neje, Bárá Ottokárné, Barbier Kissling Hanna, Bátorffy Sándor, Beraun Mária, Beumler András, Csáky Vidorné grófné, Feiler A., Gébay Miklós és neje, Gratz Lajos, Horváth József, Hübner Alice és Melánia grófnők, Kovács Lajos dr. és neje, Krammer József, Kieszling Anna, Marschall Miksáné grófné, Odescalchy Valeria hercegné, Pálffy Erzsébet grófné, dr. Payer András, Pallós Antal, Schlemmer Johanna, Schmidt Bella, Schmidt Ferenc, Siegert Rudolf, Szapáry Ilona grófné, Szapáry Margit grófné, Szapáry Béla gróf és Seidl Sándor.

Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Adamis Károly, Bäumlér András, Horváth József urakat kérte fel. Azután elnök mélyreható szavakkal méltatta az állatvédő egyesületek abbéli jelentőségét, hogy a kedélyre és szívre nemesítő irányban hatni igyekeznek. A nagy tetszéssel hallgatott megnyitó után dr. Kovács

Lajos titkár tett jelentést az egyesület működéséről, melyből megemlítjük a következőket. Bevezetesképpen egy rendkívül komoly képét adta annak a civilizációval és a városok rohamos nagyobbodásával járó szomorú körülménynek, hogy az emberiség egy nagy része elidegenedik a természettől és mikor hozzáfér az állat és növényvilágban, kegyetlen és oktalan pusztítást visz véghez. A modern embert ez a rettenetes hajlam a világ minden részébe vezeti, hogy ott egyes állatfajták végpusztulására törjön. Ezt az irányt óhajtják most Amerikában és Európában természetvédő területek felállításával és egyéb idevágó intézkedésekkel ellensúlyozni. A titkárnak nagy érdeklődéssel hallgatott és élénk tetszéssel kísért előadása után Schmidt Ferenc pénztáros jelentése következett, melyet elfogadtak. A számvizsgálói tisztelet Baán József, Pallas Antal és Riegert Rudolf teljesítették. Az egyesület 1910. és 1911. években a madarak téli etetésére 125 koronát költött, röpiratokra és nyomtatványokra 457 koronát, madarászó macskák elpusztítására 168 koronát, fészek-odvakra és etetőházakra 373 koronát, rendőrök jutalmáért 39 koronát és az „Állatvédelem“ előfizetésére 535 koronát. A pénztárosnak köszönetet szavaztak. Feiler Alfréd indítványozza, hogy az egyesület iskolás gyermekeknek is adjon jutalmakat.

A választások révén elnök Jankovich Marcell, alelnök Hornyánszky Aladár, titkár dr. Kovács Lajos tisztiorvos, pénztáros Schmidt Ferenc, jegyző dr. Kovács Lajosné, másodjegyző Usza László, ügyész dr. Heuffel Róbert. Választmányi tagok lettek: Baán József és neje, Barbár-Kiessling Anna, Bátorffy Sándor, Beraun Mária, Feiler Alfréd, Gébay András és neje, Györik Márton, Hutschenreiter Károly, Kiessling Anna és Gizella, Kowarik Mihály, Krammer József, Mayer Henrik, Odescalchy Valéria hercegnő, Pálffy Erzsébet grófnő, Pálffy Béláné grófné, Pallós Antal, dr. Pantocsek József, Seidl Sándor, Somsich Imréné, Soós Jenő, Siegert Rudolf és Wagner Antal. Végül az elnök mindazoknak, akik az egyesület körül érdemeket szereztek, meleg köszönetet mondott kivált pedig Wagner Antal urnak tagok eredményesgyűjtéséért, továbbá Pálffy Béláné grófnénak, Barbier-Kiessling Hanna urnónek, Beraun Máriának, Király Viktor ezredes urnak és nejeének és Siegert Rudolf urnak.

Elhatározták még, hogy az O. Á. V. E. elnökét Máday miniszteri tanácsost és a m. kir. ornithológiai központ titkárát Csörgéy Tizust a közgyűlésből üdvözljék.

A Soproni Állatvédő-Egyesület f. évi április hó 26-án tartott választmányi gyűlésének tárgyai a következők voltak:

Első titkár felolvassa az utolsó választmányi gyűlés óta történt következő fontosabb dolgokat:

1. Falragaszok után felkértük a tél folyamán a közönséget, hogy etesse a madarakat.

2. Egy névtelen állatbarát azt indítványozta, hogy alapítson egyesületünk egy állatmenházat. Felkértük ezt az „Állatvédelem“ folyóirat után, hogy közölje, hogy hogyan gondolja ezt keresztülvihetőnek, mert egyesületünk nem rendelkezik annyi pénzzel felett. Eddig külsőleg nem kaptunk.

3. Városi rendőrfőkapitányság közölte, hogy a múlt évben 13 rendőr és 2 csendőr összesen 19 állatkinzási esetet jelentett fel.

Az egyesületünk által annak idején e célra kitűzött, a 13 rendőrnek járó jutalomdíjakat, összesen 38 koronát átadtuk a rendőrfőkapitány urnak, a 2 csendőrnek járó 2 koronát pedig, miután a csendőröknek nincs megengedve az ilyen jutalmak elfogadása, megküldtük a honvédelmi miniszterium XVI. ügyosztályának, a csendőrségi jutalmazási alap javára.

A rendőrök jutalomdíjai f. é. március 17-én lettek a városi közgyűlési teremben a szokott módon kiosztva.

4. A tisztelt választmány utólagos hozzájárulása reményében alapítottunk a városi faraktárban, Dunkl József, ottani számadó urra, mint régi hű tagunkra a gondozást bizva, egy új madárvédelmi telepet és alkalmaztunk ott egyelőre 8 fészekodut.

Alkalmazni kellene ott még legalább két kisebb etető-asztalt és egyelőre még 4—6 fészekodut.

Szíveskedjék a tisztelt választmány erre vonatkozólag határozni. A hely nagyon is megfelel egy madárvédelmi telepnek.

Határozat. A választmány hozzájárul, hogy a telep fenntartassék és fejlesztessék.

5. A földmivelésügyi miniszter ur kiadott egy a lovakkal való embertelen bánásmód ellen irányuló és egy a bicib- és más vadtojások megvédésére figyelmeztető körrendeletet valamennyi törvényhatóságnak.

Az elsőt illetőleg felkértük a városi rendőrfőkapitányságot és a járási főszolgabírószágot, közölnék velünk az arra vonatkozólag tett intézkedéseket, hogy adótt alkalomkor azokra hivatkozhatassunk. A másodikat illetőleg pedig most kértük fel a nevezett két hatóság becses figyelmét.

A rendőrfőkapitányság közlése szerint az első rendeletet a városi tanács a hirdapokban és falragaszok útján közhírré tette. A rendőri tisztekkel a rendelet közöltetett és a legénység ki lett oktattva.

A járási főszolgabírószág felhívta a csendőrparancsnokságokat, hogy a rendelet betartását őrizzék ellen szigorúan és az az ellen vétőket jelentsék fel nála.

6. A földmivelésügyi miniszteriumtól f. é. január hótól kezdve ingyen kapja egyesületünk a „Földmivelési Értesítőt”. Köszönetünket kifejeztük.

7. Muck ur közlése szerint a Wárischon lévő etető-kunyhónak lécekkal való ellátása nagyon bevált. Sokkal több madár látogatta azt most, mint előbbi telek alkalmával.

8. A négy vidéki tagcsoportunk vezetői beküldték a múlt évi eredményről szóló jelentést.

Előadtuk a közgyűlés alkalmával.

9. A soproni tanuló ifjúság által a „Madarak és fák napja” emlékére a „Harkai fensíkon” folytatott befásításra vonatkozó jelentést szintén a közgyűlésen adtuk elő. Így ez is a közgyűlési jegyzőkönyvben szerepel.

10. Miután fészekodu-készletünk elfogyott, vettünk 60 darabot.

11. Kismartoni csoportvezetőnk, Nyomárkay László ur, az ottani városi rendőrmesternek, mint buzgó állatvédőnek kitüntetését hozta javaslatba.

Ez szintén a közgyűlésen lett elintéztve.

Az elismerő oklevele és 10 korona jutalomdíja a napokban lesz átadás végett a csoportvezető urnak megküldve.

12. Felkértük az itteni katolikus, evangélikus és izraelita elemi iskolák igazgatóságait, hogy a feljebb említett befásítás idej folytatása végett lépjenek érintkezésbe Muck ural.

13. Küldtünk a szintén feljebb említett 3 soproni elemi iskolának és 254 sopronmegyei elemi, illetve községi iskolának két-két körlevelet.

Az egyikben felkértük, hogy terjesszék a gyermeknapjárt, a másikban pedig, hogy tartsák meg a „Madarak és fák napját” és közölnék velünk, hogy mikor tartották azt meg.

14. Feljelentettünk egy cinke-fogdozót a rendőrfőkapitányságnál. A főkapitányság eljárt ellene.

15. Mint új rendes tagok beléptek: *Hargitay Bertalan* ur, *özv. Tóth Ágostonné* urnő, *Steiner Ferenc*, *Klekner Géza*, *Safcsák Gyula*, *Transchenfels Otto*, *Steiner Rezső*, *Riedl Gyula* és *Wachtel Aurél* urak.

Indítványok:

1. Dr. Heimler Károly alelnök kérde, nem-e lehetne a városban alkalmas helyeken oly csinosabb kivitelű itatókat létesíteni a kutyák számára, mint a milyeneket németországi városokban lehet látni.

Határozat: A szépitő-egyesülettel lesz tárgyalva egy e célra behivandó közös választmányi gyűlés alkalmával.

2. Wachtel Frigyes választmányi tag kezdeményezése folytán Wessely (Rosa) Antalné, aki 1910-ben egy itt nagyban tervezett madárfogdozást gátolt meg, az egyesület köszönetének újbóli kifejezése mellett, egy husz korona összegű jutalom-díjban részesítettet.

A **Debreceni Állat- és Madárvédő Egyesület** megalakult, mely örvendetes esemény előkészítésében Szabó Elek polgármesteri titkár illeti a főérdem. Az alakuló közgyűlést, melyen a nagy magyar város előkelő közönsége nagy számban vett részt, Domahidy Elemér főispán vezette. Az Országos Állatvédő Egyesület képviselőjében Fodor Árpád szövetségi titkár tartott előadást. A tagok száma meghaladja a kétszázat. Az új egyesület, melynek elnökévé Baltazár Dezső ref. püspök, titkárává Szabó Elek választatott, a M. Á. V. E. Sz.-hez csatlakozott.

Lapunk zártáig tüzetes értesítés az egyesület részéről be nem küldetvén, a fenti hézagok adatokra kellett hivatkoznunk, melyek azonban elegendők arra, hogy örömmel üdvözöljük szövetségünknek új és sikeres működésre biztosítékot nyújtó körülmények között megalakult új tagját.

Az **Országos Állatvédő-Egyesület** és a Magyarországi Állatvédő-Egyesületek Szövetségének május hó 19-én tartandó együttes gyűlésén Chernel István alelnök előre nem látott akadályok miatt előadását meg nem tarthatván, az egyesületnek sikerült Gaál Mózes urat, a tisztviselőtelepi főgimnázium igazgatóját, a kiváló író és elbeszélőt megnyernie egy előadás megtartására, melynek tárgya Az állatvédelem az ifjúság nevelésében lesz. Tudjuk, hogy állatvédőink örömmel és hálával fogadják e hírt és élénk érdeklődéssel néznek az előadás elé.

SZEMLE.

A madárvédelem kérdését érdekesen fejtegeti Koncs Sándor, a Miskolci Á. V. E. titkára a „Miskolci Napló” 1912 április 6—7-iki számában. A tavasz küszöbén kedves, meleg szavakkal köszönti a hasznos madarakat s biztosítja azokat, hogy mint télen gondja volt az ottani állatvédő egyesületnek védelmükre, akként gondja volt tavaszi szükségletükre is, fészkelő alkalmatosságuk megszorításának formájában. Azután a város ifjúságának beszélt igen ékes, megkapó módon a lelkére, hogy ne bántsák a hasznos madarakat, azok fészkeit, etető készülékeit. Szól még a rovarirtó madarak nagy hasznáról s azok védésének nagy szükségéről és felhívja a város polgárait az állatvédelmi kérdés melegebb felkarolására és pártfogására.

Olyan szívből jövő, szívigható ígéretet, mint a Koncs Sándoréi, érdemes volna az ország minden vidéki hírlapjában hangoztatni. (r.)

Egy előterjesztés kocsisiskola tárgyában.*) Az országos állatvédő egyesület a székesfőváros tanácsát és a budapesti államrendőrség főkapitányi hivatalát aziránt kereste meg, hogy az állatvédelmi állapotok javítása érdekében vegyes értekezletet hívjon egybe. Magában az előterjesztés, amelyet az állatvédő egyesület pontokba foglalva fenti fórumokhoz juttatott, minket is közelebről érdekel, de a legfőbb, ami bennünket ezen előterjesztéshez köt, a szakiskola kérdése.

A bérkocsis-iparosok a főkapitánynál tartott tárgyaláson kötelezték magukat arra, hogy a szakiskolát az ipartársulat 1912 június hó 1-re felállítja. De mi az ipartársulat által felállítandó szakiskolával semmi körülmények között nem elégedhetünk meg, mert meg vagyunk róla győződve, hogy az ipartársulat vezetősége egy modern, minden igényt kielégítő szakiskolát még csak elképzelni sem tud. Nem vagyunk jósek, de már előre tudjuk, hogy az ipartársulat által felállítandó szakiskola egyoldalú volna, ami ellen már jó előre tiltakozunk. Egy szakiskola felállítását soha sem szabad egy elfogult érdekelt félre bízni. Egy szakiskola vezetésébe kell, hogy minden érdekelt félnek, de ezenkívül objektív testületeknek is beleszólásuk legyen. Korántsem kívánjuk azt, hogy a szakiskolát egyedül mi irányítsuk, bár azt minden elfogulatlan ember elismeri, hogy a szakiskolához nekünk van a legtöbb közünk, de az irányításban megfelelő részt követelünk magunknak.

Kívánjuk továbbá, hogy az iskola vezetőségében mint objektív testületek a székesfőváros, az államrendőrség, közlekedési bizottság, kereskedelmi iparkamara, állatvédő egyesület, tanonciskolai felügyelőség és a közoktatásügyi miniszterium egy-egy kiküldöttje foglaljon helyet. Véleményünk szerint a szakiskola csak ily esetben bír hivatásának magaslatára emelkedni s csak ily esetben támogathatjuk. De ha a munkaadók egyoldalú érdekeit lesz hivatva istápolni, minden erőnk-ből küzdeni fogunk ellene.

Tanuljon meg a leendő kocsis illemet, lóval való

*) A „Forgalmi Alkalmazott” című lapból.

bánást, mindennemű kocsival való hajtást s ha a tanfolyamot elvégezte, jöjjön vizsgára. Vizsgázzon le oly szakemberek előtt, akik úgy gyakorlati, mint elméleti képességeiknél fogva erre hivatva vannak. Ha ilyenmű intézményt fogunk létrehozni, akkor nem lesz panasz a közönség részéről, hogy a kocsis durva és nem lesz panasza az állatvédő egyesületnek, hogy a kocsisok az állatokat kinozzák. S ami a legfőbb, a rendőrség közegei megszabadulnak egy nagy munkától s a munkaadó is nyugodtan alhatik, mert a kocsija tisztességes, józan, tanult és intelligens kezekbe van letéve. Érté már most is ajánljuk a bérkocsis-iparosoknak, hogy a saját érdekükben ne idegenkedjenek az intelligensebb és nagyobb igényű segédektől, mert mennél nagyobb igénye van a maga személyére, annál jobban vigyáz ugy magára, mint a rábizott járműre. Csak az elzüllött alkoholistá kocsis az, aki kevesebbel is beéri és sem magára, sem a rábizott jószágra nem ad sokat.

Jó iskola józan és tisztességes elemeket fog nevelni.

IRODALOM.

Gyakorlati madárvédelmünk 1909—1911-ben. Irta: Csörgéy Titusz, a m. kir. ornithologiai központ titkára. Különlenyomat az Aquila 1911. évfolyamából. Kiadta az O. Á. V. E.

Szerző a saját és mások megfigyeléseiből mindenekelőtt megállapítja, hogy a Berlepsch-féle mester-séges fészkekoduk teljesen pótolják a természeteseket, sőt több szempontból előnyösebbek is ezen utóbbiaknál, mert amazok levehető fedéllel lévén ellátva, könnyen revideálhatók, esetleg tisztíthatók, madárélőköddökkel bezuditottak pedig széthányhatók. Ez fontos, mert az ily élőköddökkel ellepített fészket pl. a cinege otthagyja esetleg már az első költés után s más fészket keres. Ismertetvén még néhány újabb rendszerű odut és fészket, rátér első sorban az 1909. évi megfigyelések és eredmények tárgyalására, melyből kiderül, hogy 5153 fészkekodut vizsgáltak meg és megállapították, hogy minő hasznos madár hány ily odvat foglalt el. Kiderült, hogy az alkalmazott oduk 33%-a volt elfoglalva s az 1909. évi szaporulat fiókában 12 ezret tett ki.

Ezután a téli etetést s az ahhoz való különféle eszközöket ismerteti a szerző, majd a szabadon fészkelő madarak védelméről szól. Érdekesen fejtegeti a verebek viselkedését, megemlíti a ragadozókra vonatkozó megfigyeléseket s véleményeket, javaslatokat tesz közzé a kérdésben a megfigyelőktől.

Ismerteti aztán az 1910. évi megfigyelések eredményeit. Ezek szerint kihelyezettett összesen 5790 odu. Ezek közül hasznos madár foglalt el 39%-ot. Ezen 1910. évről beszámol végre szerző még mindarról, ami fennebb érintve van (téli etetés, verebek viselkedése stb.) s több szép ábrával illusztrálja különben is igen érdekes és becses művét, melyet az Orsz. Állatvédő Egyesület ingyenesen küld meg a reflektálóknak.

Állatok világa.

Hangyaboly, hangyaélet. Kevés ember lehet, aki a hangyabolyt kívülről nem ismeri, de sokkal kevesebb, aki azt belülről ismeri. Egy-egy bolyt egy-egy hangyatarzsadalom fővárosának nevezhetünk, gyakran sok száz-ezerre, sőt félmillióra is felmenő lakóval.

A boly, mint ismeretes, alapjával a földön körben fekvő, kisebb-nagyobb méretű, kucsmaalaku, lejtős oldalú földépitmény s rendszerint valamely nagyobb fa déli oldalánál van megfektetve, hogy a napfény, a világosság jól érje. Az építők közönségesen meleg, védett helyen, ha lehet, fa lombjai alatt ütik fel, hogy esőtől is védve legyen. Vázát, hogy úgy mondjuk: „gerendázat” alkotja, és pedig apró fa-szilánkok s a fenyő száraz tűlevelei s ezek közé van felhordva homok és parányi kavicszemek, amik a gerendázatot összetartják s bizonyos sulyt kölcsönöznek a bolyoknak, hogy a szél szét ne hordhassa. Az épületnek a külsején (mondjuk: fedelén) apró nyílások (ajtók) vannak hagyva a ki-bejárásra. Ezek az ajtók csak nappal vannak nyitva, a munkás hangyák éjjelre betömik s nappalra kelve újra kinyitják. Így védekeznek éjjeli ellenségeiktől, bekövetkező esőtől, így biztosítják éjjeli nyugalmaikat. A nappali tömeges járás-kelés éjjel szünetel tehát s csak néhány hangya cirkál kívül, amelyek bizonyára őrszolgálatot teljesítenek.

A boly belsejében bővebb, szűkebb utak vannak, ezek tágasabbjai a földfelszíntől mintegy 25 cm-ternyi mélyre, egy, a boly központjában alakított nagyobacska ürbe vezetnek. Ez üregbe van összehordva az eleség (holt legyek, bogarak, hernyók, lárvák, álcák s apró állatkák részei). A központi nagyobb üregből utak indulnak ki s vezetnek a boly minden részébe, apróbb üregekbe. Ez apróbb üregek valószínűleg a munkás hangyák pihenő- és étkezési helyei, tehát háló- és ebédlő-fülkék. (A hangya, állítólag, naponta csak egyszer eszik.)

A bolyban egy egészen mélyen fekvő másik üreg is van. Ez, hogy úgy mondjuk: a pince, mely apróbb-nagyobb egymás mellett és fölött készített rekeszekből áll, melyek különféle célra szolgálnak. Többek között van egy helyisége, amelyben a téli eleség-tartalék van összehordva s egy másik nagy helyisége, amely ugy látszik, téli közös összejövetelei s tartózkodási hely.

Mint ebből látszik, valóságos labirintus (utvesztő) módra van a boly föld felett és föld alatt utakkal, utcákkal, kamarákkal megépítve. Hogy mily sok lehet ez, mutatja, hogy egymagában a boly földszin feletti részében 15—20 emelet van sok kamrával, melyek egymással összeköttetésben állnak.

A pince mintegy 50 cm. mélységben van. Elképzelhető, minő óriási munkájába kerül az apró munkásoknak ekkora földtömeg kiemelése, az egész alkotmány említett gerendázatának és egyéb építőanyagának összehordása és gyantás anyaggal való külön összeragasztása, megerősítése!

Adat van arra, hogy egy-egy boly 200 esztendeig is eltarthat. Ez bizonyítja, hogy a hangyák „szakértelmes” építészek. Mekkora körültekintés, mily óriási

türelem, minő céltudatos közös működés nyilvánul meg ez apró munkásokban, mikor parányi, de egyesített s így nagyra tett erejükkel ilyen valóban csudálatos várost építenek maguknak s ivadékaiknak!

M. K.

HIREK.

Alapítólevél jóváhagyás. A néhai Tormássy Ferenc kecskeméti ügyvéd által a kecskeméti állatvédő egyesületnek hagyományozott 5000 koronáról szóló alapító levelet a földm. m. kir. miniszter ur f. évi április hó 12-ikén 17693. sz. a. kelt elhatározásával jóváhagyta.

A földmivelésügyi miniszter a madárvédelem érdekében. 23470. II—1. szám alatt március hó 24-én rendeletet bocsátott ki, mely jelenti, hogy panaszok merülvén fel a tekintetben, hogy az ország egyes vidékein a bibictojás szedése, valamint ennek ürügye alatt egyéb hasznos szárnyasvad és pedig a vadlud, vadkacsa tojásainak jogosulatlan elszedése, eladása vagy kiköltése valóságos üzletet képez és ezen értékes vadfajokat helyenkint immár teljes kipusztulással fenyegeti.

Utalással a fenálló törvényekben foglalt tiltó rendelkezésekre a miniszter a törvényhatóságokat utasítja, miszerint saját hatáskörükben, a legnagyobb szigorral és eréllyel hassanak oda, hogy ezen tojáslopások és azokkal való üzérkedések, illetve azok szállítása és bármi módon történő forgalombahozatala megakadályoztassanak és azok elkövetői és az elkövetésben részes tettestársak is, a náluk talált bibictojások vagy egyéb vadtojások elkobzásán kívül: a legszigorubb büntetéssel sújtassanak. Az eljárást illetőleg a miniszter utasítja a törvényhatóságokat, hogy az 1910. évi 36219. számú rendeletben foglaltakat vegyék ezuttal is irányadóknak.

Az állategészségügyi törvények revíziója. Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszter elrendelte az állategészségügyi törvény revízióját és annak keresztülvitelével Kakucs György dr. miniszteri osztálytanácsost bízta meg. A revízió tervezetének felülvizsgálatával külön e célra alakított bizottságot küldött ki Csabay Béla miniszteri tanácsos, az állategészségügyi főosztály főnökének elnöklété alatt.

Új tagok. Alapító tagok: Pesti hazai takarékpénztár-egyesület, kiegészítés 100 kor., özv. Lőw Károlyné 100 kor. — **Rendes tagok:** dr. Bánátsy Jenő, dr. Perlmutter Alfréd szab. bír., Tóttössy Irén tanítónő, Löbl Lajos fényképész, Belházy Sándor máv. mérnök, Bánffy-hunyad, Kolozs vm., Sohaj József postatiszt, dr. Payer Imréné, ügyvéd neje, Koch Nándor főgimnáziumi tanár, Friedman Miksa nagyfuvaros, özv. Gemeiner Istvánné háztulajdonos, özv. Herverter Józsefné háztulajdonos, Klotzberg M.

Az Országos Ifjúsági Madárvédő Ligába április hónapban belépett 10420 tag.

KÜLÖNFÉLÉK.

Állat- és madárvédelmi előadások. Juhász Imre, az állami tanítóképző-intézet tanára, a pápai ref. leányegyesületben ciklusos előadást tart főképpen a madárvédelemről. Az első előadás febr. hó 24-én volt. Ezt több ily előadás fogja követni.

Dicséretre és követésre méltó példa a tanár ur e buzgólkodása.

Fizessen ebadót az állatmenedékház is! A „Deutscher Tierschutzverein“ 10 év előtt nagy költséggel egy állatmenedékházat létesített Lankwitz nevű községben, természetesen a község belegegyeztetél s azon hiszemben, hogy működése elé a község nehézségeket nem fog gördíteni. Azonban nem így történt. A községi előljáróság 1911-ben új ebadó-szabályzatot alkotván, kötelezte az állatmenedékház vezetőségét is, hogy az asylymban elhelyezett s ott megforgó, még gazdátlan eb után is 20, illetőleg 30 márka évi adót fizessen. Több, hogy a máshol már megadóztatott kutyák után is kivetette az adót.

Természetes, hogy e drákói szigor létezésének alapjában támadta meg a menhelyet s a vezetőség kénytelen volt az ügyet magasabb fórum elé vinni, vagyis megfellebbezni.

A fellebbezési fórum az adómentességet mondta ki azzal az érveléssel, hogy a kutyatartó tulajdonos nem azonos a menedéket adó, gondozást nyújtó menedékházzal; nem ennek, hanem annak kell adót fizetnie, ha ugyan valóban gazdája, tulajdonosa a kérdéses kutyának; a menedékház nem gazdája, nem tulajdonosa az állatnak, következésképp adófizetésre nem kötelezhető, el is tekintve attól, hogy a menház jótékony intézmény és nem nyereszkeskedő vállalat.

Érdekes, hogy Lankwitz bölcspaktanácsa a határozat ellen a még magasabb ítélő fórumnál fellebbezést jelentett be. Nem lehet kétséges, hogy el fog utasíttatni.

Mo.

Az ornithologiai központ új tagjai. Gróf Serényi Béla földmivelésügyi miniszter Herman Ottónak, a m. kir. ornithologiai központ igazgatójának javaslatára az ornithologia terén szerzett érdemeikért kinevezte J. W. B. Gunning pretóriai, báró Harald London liseni (Livland) ornithologusokat a m. kir. ornithologiai központ tiszteleti, dr. Weigold Hugót, a helgolandi biológiai intézet asszisztensét, Heinroth Oszkárt, a berlini állatkert tudományos asszisztensét, Meszlény Pál Esztergom vármegyei főispánt és Szomjas Gusztáv kistápanyai földbirtokost, levelező tagjaivá. Kinevezte továbbá a madárvédelem terén szerzett érdemeikért: Fernbach Károlyné, Karácson Dóra urnőt és Selymessy Ferenc m. kir. főerdőmérnököt levelező, J. A. van Vollenhoven nijmegeni (holland) tiszteleti tagokká.

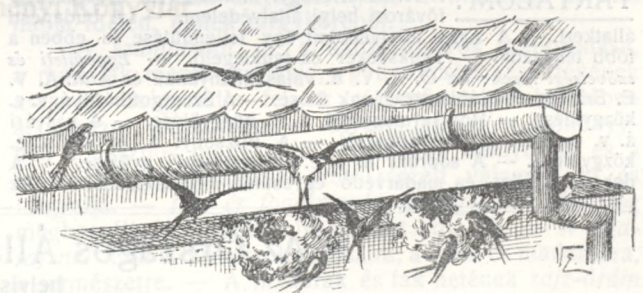
A rovarok irtása tárgyában a földmivelésügyi miniszter az idén is rendeletet bocsátott ki, melyből a következőket idézzük: A mezőgazdaságra káros rovarok az ország mezőgazdasági termelésében évenként igen jelentékeny károsodást okoznak. Azt jelentik, hogy tömérdek a hernyófészkek s gyümölcsfáink borítva van-

nak lepketojásokkal. Az idén tehát különösen súlyt kell fektetni a hernyóirtásra. A védekezési díjazást a legnagyobb vigyázattal folytassuk le, hogy az célra vezető legyen. A miniszter figyelmezteti a törvényhatóságokat e téren jelentkező kötelességeikre. A gyümölcsfák kártékony hernyóit minden tulajdonos köteles a fák rügyeinek fakadása előtt irtani, a fákat és bokrokat a hernyófészkektől és lepketojásoktól megtisztítani, az összegyűjtött hernyókat, hernyófészkeket és lepketojásokat elégetni. A később mutatkozó hernyók szintén pusztítandók. A cserebogarak irtása szintén kötelező.

Mi is sajnálattal konstatáljuk ezek után, hogy töménytelen a gyümölcsfákat károsító rovarféle és magunk részéről csak újból és újból arra utalhatunk, hogy a most és évenként elrendelt rovarirtási műveletek és ezek kíséretében járó rengeteg munkának és költségnek egy igen nagy része megkímélhető volna, ha a hatóságok és a közönség jobban felkarolná a káros rovarokat irtó madarak védelmének és szaporításának ügyét és ennek érdekében az országban minél több állat- és madárvédő egyesület létesülne. (ik.)

GYERMEK-OLVÁSÓKNAK.

A fecske fészkek-hűsége. Emlékezem, hogyne emlékezném! Gyermek voltam, ott ültem nádfedelű szegényes házunk eresze alatt szüleim társaságában a padon. És megérkeztek vándorutjunktól a fecskék! Körülszál ongták őszkor elhagyott eresz alatti fészkeiket és hozzáfogtak azok kifatarozásához. Voltak köztük

olyanok — bizonyosan új jövevények — amelyek új otthon építésébe fogtak.

Mikor napok múlva a meleg otthonaik egészen rendben voltak, hát látjuk, hogy párosával boldogan csicseregve üldögélnek és szállongnak a kedves madarak fészkeik közelében; be-becikáznak abba és kicikáznak abból a párok, majd meg hogy már csak az egyik szárnyal ki és be, a másik ott benn a fészekben bizonyára egyébbel van elfoglalva. És multak a napok. Egyszer csak vékony csipogás indul meg a fészekben s látni lehet, hogy apró fecskéfiak tátogatják a zabolás szájukat. S nem hiába: az el-elszálló és visszaröppenő öregek hordják nekik a jó falatokat: legyeket, hernyókat, féregket.

Aztán?

Aztán térül-fordul az idő, telnek, mulnak a napok s ahun ni, az öregek már most tollas fiókáikat ott a fészek szélén s az ereszen erősen nógatják, tanítják a repülésre. Felcseperednek így kész, nagy fecskékké, anyányiakká lesznek, megelémednek.

És?

És jön az ősz, amikor a vándor madár messze elszáll tőlünk melegebb tartományokba.

Uram Isten, milyen nehezen hagyják el boldog otthonukat! Szálldosnak még ide-oda; be-betérnek fészkeikbe; csicsérgésük mintha sirás volna s szinte azt véljük hallani, hogy: Isten veled édes otthonunk! A viszontlátásra! Szinte könybe lábbad ezt látva az ember szeme. Akár mint akkor, amikor embertársaink vándorolnak ki messze országokba, itt hagyva százszor édes szülői otthonukat.

Nos, elszállnak messze földre, de tavaszra kelve visszatérnek, otthonukat felkeresik, feltalálják s folytatják hasznos életüket, a növényzetre káros rovarság pusztításával.

Emlékezem, hogy ne emlékezném! Édes anyám a fecskéköltözés szemlélésekor az ölébe vett és hajamat megsimogatva, azt mondta: „Én szép, én jó gyermekem, láttad ugy-e, hogy ezek a hasznos, szép kis madarak a mi szegényes, de csendes, zavartalan hajlékunk eresze alatt milyen boldogok voltak; láttad, mennyi hasznót hajtottak káros rovarok pusztításával: ne üldözd, ne bántsd hát soha a hasznos madarat, mint bántja sok vásott gyerek. Láttad, hogy milyen nehezen váltak meg tanyájuktól s tudod immár, hogy hűségesek is maradnak ahhoz, visszatérnek abba. Gyermekem, ha úgy

adódnék életedben, hogy idegen földre kellene kerülnöd és ott jobb dolgod lenne, mint itt, ne felejtse el azért szülőföldedet, gondolj szeretettel szüleid hajlékára, ahol születted, felnevelkedted, boldog voltál; emlékezz meg meleg szeretetünkről, gondosságunkról, mellyel elhalmoztunk téged; s ha felmelegedik mindez emlé-

kektől a szived — és fel fog melegedni — térj vissza te is, mint a fecske.*

Hát felnöve, elkerültem én valóban az idegenbe és visszaemlékezve, felmelegedett a szívem csakugyan; a fecskefészkes édes kis otthonomba visszavágytam, vissza is tértem s ma is gyönyörűségem telik a fecskében és minden hasznos, énekes madárban és azon vagyok legjobb erőmmel, hogy ne üldözzé, ne bántalmazza, ne pusztítsa azt senki.

m. k.

Szerkeszti MONOSTORI KÁROLY kir. tanácsos, főiskolai nyugd. tanár, egyesületi főtktár, felelős szerkesztő.

TARTALOM: A földművelésügyi miniszter ur és a székesfővárosi helyi állatvédelem. — A budapesti állatkert. — A hazai állatvédelmi ügy fellendülése és ebben a főbb tényezők. — Tyukszekér és tyuklegelő. — *Egyesületi és szövetségi hírek:* Az O. Á. V. E. választmányának és a M. Á. V. E. Sz. végrehajtóbizottságának ülése. — A Szentgotthárdi á. v. e. közgyűlése. — Hontvármegyei á. v. e. közgyűlése. — A vasvári á. v. e. 1911. évi működéséről. — A Pozsonyi á. és m. v. e. közgyűlése. — A soproni á. v. e. választmányi gyűlése. — A debreceni állat- és madárvédő egyesület megalakulása. — Az

O. Á. V. E. előadása. — *Szemle:* A madárvédelem kérdése. — Egy előterjesztés kocsisiskola tárgyában. — *Irodalom:* Gyakorlati madárvédelmünk 1909—1911-ben. — *Állatok világa:* Hangyaboly, hangyaélet. — *Hírek:* Alapítólevél jóváhagyás. — A földművelésügyi miniszter a madárvédelem érdekében. — Az állategészségügyi törvények revíziója. — Új tagok. — *Különfélék:* Állat- és madárvédelmi előadások. — Fizessen ebadót az állatmenedékház is. — Az ornithológiai központ új tagjai. — A rovarok irtása. *Gyermek-olvasóknak:* A fecske fészkes-hűsége.

Az Országos Állatvédő Egyesület

helyiségében

(Budapest IX., Ernő-utca 11—13) kaphatók:

BENEDEK ELEK, TURI M. ISTVÁN, PÓSA LAJOS, FÖLDES GÉZA. **Elbeszélések az állatvilág köréből.** Széchy Gyula rajzaival. Ára kötve 2 kor. helyett 1 kor.

B. BÜTTNER LINA. **Szabadság földön, égen!** Elbeszélés az ifjuság számára. Széchy Gyula rajzaival. Ára kötve 3 kor. helyett 2 kor.

CHERNEL ISTVÁN. **Az okszerű madárvédelem eszközei.** Ára 30 fill.

Dr. KUKULJEVIC JÓZSEF. **Magyarország madárvédelmének története, fejlődése és jelenlegi állapota.** Ára 1 kor.

Dr. KUKULJEVIC JÓZSEF. **Az állatvédelem fontossága az emberiség művelődésének szempontjából.** Ára 20 fill.

MÁDAY IZIDOR. **Az Országos Állatvédő Egyesület huszonöt évi működése és az állatvédelmi törekvések Magyarországon.** Ára 1 kor.

Ugyanaz, német fordításban. Ára 1 kor.

MÁDAY-CHERNEL. **Madárvédelmi törekvések Magyarországon.** Ára 3 kor.

MONOSTORI KÁROLY. **Lógondozás.** Ára 60 fill.

K. NAGY SÁNDOR. **Az ember és a kutya. Védekezés a veszettség ellen.** 3-ik kiadás. Ára 1 kor.

K. NAGY SÁNDOR. **Ne bántsd az állatot!** Az állatvédő törvények példáiban. 80 képpel. Ára 3 kor.

K. NAGY SÁNDOR. **Állatvédők törvénykönyve.** Az állatvédelemre vonatkozó összes törvények és rendeletek gyűjteménye. 4-ik bővített kiadás. Ára 2 kor.

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk fejében kapják

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET” ÉS A „MAGYARORSZÁGI
≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ”-NEK KÖZLÖNYE ≡
BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11—13. SZ. TELEFON 85—12

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel kérjük is
Megjelenik egyszer havonként
Előfizetési ára 1 évre 2 korona

Madárvédelmi körrendelet.

Valamennyi törvényhatóságnak.

16946. sz. XI—3.

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-c. 57. és 58. §§-ai, illetőleg a mezőgazdaságra hasznos madarak védelme végett Párisban, 1902. évi március hó 19-én kötött nemzetközi egyezmény, valamint az ennek függelékét képező két jegyzék becikkelyezésére vonatkozó 1906. évi I. t.-c. alapján rendelem, hogy hivatali elődömnök a mezőgazdaságra hasznos állatok oltalmazása érdekében 1901. évi március hó 18-án kelt 24655/VII. 1., valamint az 1906. évi november hó 16-án 80644/I. B. 3. szám alatt kiadott körrendeleteiben felsoroltak közé még a következő madárfajok is felvétessenek és ezen körrendeletek határozmányai szerint védelmeztessenek; még pedig:

- gazdasági hasznáért a Gyöngybagoly vagy Lángbagoly — *Strix flammea* L.;
mint pusztulófélben levő természeti ritkaságok a:
1. Nemes kócsag — *Ardea alba* L.;
2. Fattyú kócsag vagy Kis kócsag — *Ardea garzetta* L.;
3. Üstökös gém vagy Hajas gém — *Ardea ralloides* Scop.;
4. Batla vagy Fekete ibisz — *Plegadis falcinellus* L.;
5. Kanalas gém — *Platiba buceroida* L.

Budapesten, 1912. évi április hó 26-án.

Gróf Serényi s. k.

„Gyermek Naptár”-unk ajánlása.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 28375/912. május hó 3-án kelt, valamennyi kir. tanfelügyelőhöz és tanfelügyelőrségi kirendeltség vezetőségéhez intézett rendeletében a következők foglaltatnak:

Tekintettel az állatvédelmi eszmék nevelő hatására, már hivatali elődöm 1900. évi 91159. és 1904. évi 92220. számú rendeletével felhívta az elemi iskolai tanítótságot arra, hogy az állatvédelmi eszmének a népiskolában való terjesztésére minden alkalmat és eszközt

használjon fel. Az Orsz. Állatvédő Egyesület Gyermeknapjára ezen célnak megfelelően, felhívom a kir. tanfelügyelő urat, hogy ezt a tanítók figyelmébe ajánlja.

Madarak és fák hete.

Bármily tartalmas program mellett tartassék meg a madarak és fák napja az elemi népiskolában, ha annak jelentőségéről csupán ezen az egy napon és egy irányban történik megemlékezés: könnyen muló lesz annak erkölcsi sikere is. A betanult kedves versikék és szép dalok, az alkalmi beszéd még oly találó példával együtt, az elhangzó szó szárnyain röppennek el a kis gyermekek emlékezetéből.

Egy fővároskörnyéki áll. iskola igazgató-tanítójáról halljuk — aki a madárvédelmi irodalomnak régi munkása — hogy az, a tanterv minden sérelme nélkül, egy hétre terjedő anyagot nyújt a madarak és fák napja idején, ennek tárgyköréből.

A számtanból pl. a káros rovarok szaporodása, a madarak mentő-munkája, a gyümölcsstermés értékének arányait dolgoztatja fel az alapműveletek keretében alkalmazott példákban. — *Olvasmányokul* a tankönyvnek a hasznos madarakról, kártékony hernyókról és a különféle gyümölcsfákról szóló részeit választja ki és tárgyalja. — *Írás és fogalmazás* anyagául az előzőleg megbeszélte és tárgyalt olvasmányt adja fel. — *A földrajznál* kitér a természet áldásaira, a fákra és madarakra, a természetre. — A madarak és fák hetének *rajz-órán* fatörzset, lombot, madáralakot, etető és fészkelő házikót rajzoltat természet után. — Az így szemléltetett és lerajzolt etetőt és fészkelőházat azután a tanrend *kézígyességi* (kézimunka) óráján elkészítetteti tanítványaival.

Az ének és testgyakorlási (játék) órákat is szépen vonatkozásba hozza egy időre a madarak és fák napjának jelentőségével.

Ilyen tanításmenet mellett, ilyen anyagkapcsolás utján és több napi munka árán aztán természetesen sokkal tisztábbakká és mélyebbékké, maradandóbbakká és öntudatosabbakká válnak az ifjuság vonatkozó képzeteti és mindezeknél fogva ugy erkölcsi, mint közgazdasági kihatásaiban eredményesebbek lesznek a magyar népiskolák Madarak és Fák napjának ünnepélyei.